

TÜRKÇÜLÜK YARGILAMALARINDAN BİR PORTRÉ CEMAL OĞUZ ÖCAL

Doç. Dr. Meşkure YILMAZ*

Öz

Bu makalede Cemal Oğuz Öcal ele alınmıştır. Öcal, Seydişehir'in İncesu köyünde dünyaya geldi. Öğretmen okulunu bitirdi. Bir süre öğretmenlik yaptı. Milli duygularla dolu şiirlerin yanı sıra görev yaptığı yerleri tanıtan şiir ve yazılar kaleme aldı. Daha sonra Gazi Eğitim Pedagoji Bölümü'ne girdi. Buradaki öğrencilik döneminde 3 Mayıs 1944 olayları nedeniyle tutuklandı. Bu dava "İrkçılık-Turancılık Davası" adı altında İstanbul'da devam ettirildi. Bu davada tutuklananlar hükümete darbe yapmaya teşebbüs etmekle yargılandılar. İstanbul'da Sansaryan Han'da "tabutluklarda" işkence gördüler. Öcal bu davada on bir aya mahkûm edildi. Davanın yüksek mahkeme tarafından bozulması üzerine tutuklular serbest bırakıldılar. Öcal serbest bırakıldıktan sonra hemen öğretmenliğe dönemedi. Geçimini sağlamak amacıyla değişik işlerde çalıştı. Bu arada davası Türkçülükle ilgili edebi eserler vermeye devam etti. 1971 yılında İstanbul'da vefat etti.

Anahtar kelimeler: Türkçülük, İşkence, Cemal Oğuz Öcal.

A Portrait From Turkism Judgments: Cemal Oguz Ocal

Abstract

Cemal Oguz Ocal has been discussed in this article. Ocal was born in the village of Incesu in Seydişehir. The teacher has finished his school. He worked as a teacher for a while. In addition to poems full of national feelings, he wrote poems and articles introducing the places he served. Later he entered Gazi Education Pedagogy Department. During his student years there, he was arrested due to the events of May 3, 1944. This case was continued in Istanbul under the name of "Racism-Turanism Trial". Those arrested in this case were tried for attempting a coup against the government. They were tortured in "coffins" in the Sansarian Han in Istanbul. Ocal was sentenced to eleven months in this case. The detainees were released after the case was quashed by the high court. After Ocal was released, he could not immediately return to teach-

Geliş Tarihi: 05 Mart 2021 - Kabul Tarihi: 25 Nisan 2021.

Atıf Bilgisi: Meşkure Yılmaz, "Türkçülük Yargılamalarından Bir Portre: Cemal Oğuz Öcal", *Türk Dünyası Araştırmaları*, Cilt: 128, Sayı: 252, İstanbul 2021, s. 13-32.

* Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Cumhuriyet Tarihi Anabilim Dalı, meskure.yilmaz@hvbv.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-3396-2914.

hing. He worked in various jobs to earn his living. Meanwhile, his case continued to produce literary works on Turkism. He passed away in Istanbul in 1971.

Keywords: Turkism, Torture, Cemal Oguz Ocal.

Giriş

Devletlerin takip ettiği dış politikalar zaman zaman iç politikalarını da etkileyebilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti İkinci Dünya Savaşı'na dahil olmamak için olağanüstü bir çaba göstermiştir. Savaşa girmemek için uyguladığı denge siyaseti kazanan/kazanması muhtemel ülkelere göre yön değiştirmiştir. Bu bağlamda özellikle İkinci Dünya Savaşı yıllarında seslerini basın yolu ile duyuran Türkçü-Turancı harekete karşı resmi ideoloji hoşgörülü ve göreceli olarak destek veren bir politikadan Almanlarla ilişkilerin kesildiği 1944 yılından sonra bu hareketin tasfiye edilmesine yönelmiştir. Almanya Stalingrad önlerinde yenilince SSCB'nin kazanacağı anlaşılmıştı.

"Türkiye'de devlet kararını vermişti. Önce sağ sonra sol kesimler için davalar açılacaktı. Dergilerin kapatılması, alınan birinci önlemdi. İkinci önlem davalardı."¹ Bir yandan gözaltılar ile tutuklamalar sürerken, gazetelerde itham ve iftira yazıları yayımlanırken, Bakanlar Kurulu, 18 Mayıs 1944 günü, Anadolu Ajansı aracılığı ile bir "resmî tebliğ" yayımladı. Hedef gösterilen kişilerin gizli cemiyet kurdukları anayasayı çiğnedikleri gibi çeşitli suçlamalar yapıldı.

Ertesi günü 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı dolayısıyla Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün yaptığı konuşma da tebliği destekler nitelikteydi. Bu kişilerin komşularla aramızı bozduğundan, saf vatandaşları ve gençleri kandırıldığından bahsederek bunlara karşı vatanın savunulacağını açıkladı. Böylece açılacak davalar için de zemin hazırlanmış oluyordu.

1944 "Irççılık-Turancılık Davası", Nihal Atsız-Sabahattin Ali davasından kaynaklanmıştı. "Daha doğrusu Atsız-Sabahattin Ali davası Irççılık-Turancılık Davasının açılmasını belki de öne çekmiş oldu."² Atsız, sahibi olduğu Orhun dergisinde Başbakan Şükrü Saraçoğlu'na iki açık mektup yayınlamıştı. Atsız, başbakanı yazdığı mektupta:

"Komünistlerin Milli Eğitim Bakanlığı'nda örgütlendiklerini, Bakanlığın da bu duruma kayıtsız kaldığını yazıyordu. Dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'di. Atsız'ın Milli Eğitim Bakanlığı tarafından korunduğunu iddia ettiği isimlerden birisi de Sabahattin Ali idi. Sabahattin Ali kendisine hakaret ettiği gerekçesiyle Atsız'a dava açtı. Dava 26 Nisan 1944'te Ankara'da görülmeye başlandı. Duruşma için Ankara'ya gelen Atsız'ı kalabalık bir grup karşıladı. Mahkeme salonu da aynı şekilde kalabalıktı. 3 Mayıs'ta davanın ikinci duruşmasında da aynı kalabalık söz konusuydu. Adliyede herhangi bir olay meydana gelmedi. Başbakanlık önünde ve Ulus Meydanı'nda gösteri ve yürüyüş yapanlar, taşkın hareketlerde buldukları iddiasıyla dağıtılmış ve bazıları da kışkırtıcı oldukları gerekçesiyle gözaltına alınmışlardı. Bu etkinliklerin sonunda olaylar, zamanın

¹ Uğur Mumcu, *40'ların Cadı Kazanı*, Um:ag Vakfı Yayınları: 22, 26. Baskı, Mart 2019, Ankara, s. 48.

² Mumcu, *a.g.e.*, s. 49.

Cumhurbaşkanı başta olmak üzere bakanlar ve birçok yetkili tarafından hiç akla gelmeyen çok sert bir tepki ile karşılandı. Takip eden günlerde, bu tepki Türkçülüğe yönelik bir saldırı ve iftira kampanyasına dönüştü. Ankara'daki göz altılarla yetinilmedi; yurdun değişik yerlerinde yaşayan veya çalışan bazı Türkçülerin de evleri ve işyerleri arandı, gözaltına alınmasına girişildi. Üstelik gözaltına alınanlar, getirildikleri Ankara'da bırakılmayıp o sırada sıkı yönetim altında bulunan İstanbul'a götürüldüler. Cumhuriyetin kurucu politikası Türkçülük olmasına rağmen bu olaylardan sonra radikal bir değişiklikle "Türkçülerin yargılandığı" bir politikaya dönüşmüştür. Nihal Atsız'ın yargılanması ile başlayan mahkeme ve 3 Mayıs 1944'te görülen duruşmadan sonra meydana gelen olaylarla tek parti yönetimi tarafından "İrkçılık-Turancılık Davası" başlatılmıştır. Böylece "3 Mayıs 1944'te Türkçülüğe karşı Haçlı Seferine girilmiştir."³

Bir yandan da Ankara ve İstanbul'da yayınlanan başlıca gazetelerde Türkçülere ve Türkçülüğe yönelik iftira yazıları furyası başlatıldı. Gözaltına alınıp İstanbul'da toplanan Türkçüler, 3 Mayıs 1944 günü yapılan gösteri ve yürüyüşle hiç ilgisi bulunmayan suçlamalarla, işkenceler altında sorgulandılar, yargılandılar, cezalarını orada çekme durumunda bırakıldılar. Fakat sonuçta hepsi aklandı. "1944 İrkçılık-Turancılık Davası nereden bakarsanız bakın bir siyasi davaydı. Her siyasal davada olduğu gibi, bu davanın sorgularında da sanıklara işkence yapıldı."⁴ Sorgulamalar sırasında uygulanan çeşitli ve ağır işkenceler ile başlayan ve aylarca süren zindan hayatı, onlar üzerinde maddi ve manevi yıkıntılar oluşturdu. Bazılarına yapılan zulümler, aklanmalarından sonra da sürdürüldü. Kimisinin görevine iadesi uzun süre engellendi; kimisi de hukuken bulunmaları gereken görevleri yerine, yurdun uzak yerlerinde en alt kademedeki görevlere sürgün olarak gönderildi. Yani maddi ve manevi işkenceler yıllarca sürdü. 26 Nisan - 3 Mayıs 1944'te başlayan ve değişik evrelerle 1947 yılına kadar uzanan bu süreç içinde tam bir devlet terörü estirildi. Türkçü veya milliyetçi olarak tanınan kişiler, buldukları yerlerde toplumdan soyutlandılar. Herkes onlara korku ile bakar oldu. En yakınlarının bile onlarla olan ilişkileri ya tümüyle kesildi ya da en aza indi. Zamanın iktidarınca "İrkçılık-Turancılık Davası" diye adlandırılan o karanlık sürecin başlangıcında bu olaylar yaşandı.⁵ Bu makalede "İrkçılık-Turancılık Davası"nda yargılananlar arasında bulunan Cemal Oğuz Öcal incelenmiştir.

Cemal Oğuz Öcal

Doğumu, Ailesi, Eğitimi ve Meslek Hayatı

3 Mayıs 1944'teki nümayişler fırsat bilinerek "cadı avı" başlatılmıştır. Böylece "İrkçılık-Turancılık Davası" açılmış 1947'de sonuçlanmıştır. Bu davada yargılananlardan birisi de Cemal Oğuz Öcal'dı. Bu davada yargılananlarla il-

³ Ömer Özcan, *Türkçüler*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2020, s. 27.

⁴ Mumcu, *40'ların Cadı Kazanı*, a.g.e., s. 73.

⁵ Necmeddin Sefercioğlu, *3 Mayıs 1944 ve Türkçülük Davası*, Türk Ocakları Ankara Şubesi Yayınları: 43, Araştırma Dizisi: 8, Boyut Tan Matbaacılık, Ankara 2009, s. 7.

gili çok sayıda kitap ve makale yazılmış olmasına rağmen adından az bahsedilen kişilerden birisi de Öcal olmuştur. Öcal Konya'nın Seydişehir kazasına bağlı İncesu'da 1913 yılında dünyaya gelmiştir. Babası, Akseki-Kızılağaç köyünden Seydişehir'e gelip yerleşen Hafız Hasan,⁶

“Kuvvetli bir medrese tahsili görmüştür. Muhtelif köy ve kasabalarda imamlık; Birinci Cihan Harbi'nde esaretten kurtulduktan sonra da Beşiktaş Camii şerifinde vaizlik yapmıştır. Okumayı sever, kalender meşrep, uyanık bir din adamı olan Hafız Hasan Efendi, kısa bir müddet jandarma olarak da vazife görmüştür. Annesi, Kazan Türklerinden Hatice Hanım'dır. Öcal'ın yetişmesinde büyük rolü olan Hatice Hanım ailesi ile birlikte Moskof zulmüne dayanamayıp 93 Harbi sırasında Kazan'dan Anadolu'ya göçmek zorunda kalmışlardır. Öcal ve ailesinin amansız Moskof düşmanı olmalarının ve bu soyadı almasının sebebi budur. Öcal, Seferberlik, Mütareke ve İstiklal Savaşı yıllarının buhranlı günlerinde yoksulluk içinde büyüdü. Ancak 15 yaşında yüzünü görebildiği babasını 1927, annesini ise 1932 yılında kaybetti.”⁷

Bir ağabeyi Çanakkale Savaşı'nda şehit düşmüş, babası da aynı savaşta gazi olmuştur. Başka bir ağabeyi Abidin Seydişehir'de tüccarlık yapmıştır. Öcal'ın diğer kardeşi Abdullah ise astsubay olarak görev yapmıştır.⁸

Öcal, eğitim hayatına Seydişehir Merkez İlkokulu'nda başladı. Konya ve İstanbul Erkek Öğretmen Okulları'nda okudu. İstanbul Erkek Öğretmen Okulu'ndan mezun olduktan sonra 1935 yılında öğretmenliğe başladı. Müdafaaanamesinde adı geçen nişanlısı Sultan Yanartaş ile evlenmiş daha sonra ayrılmıştır. Öcal 30 Ağustos 1944 tarihinde hüccesinde kâğıt, kalem yasak olduğu için çamaşırlarına sardığı eski bir gazetenin beyaz kısımlarına toplu iğne ile bir haftada, *“Ayırdılar sevgilimden, yuvamdan, doya doya kokladığım havamdan, ölsem bile vazgeçmem davamdan. Talihsiz yavuklum ağlar Konya'da, ondan başka kimsem yok bu dünyada, kavuşturdun bizi, gördüm rüyada”* dizelerini yazmıştır.⁹

Öcal daha sonra Eskişehir'de öğretmen Meliha Hanım ile 1945 yılında evlenmiş ve Tomris adında bir kızı olmuş ancak bu evlilikte sona ermiştir. Ailesi Türkistan'dan Türkiye'ye göç etmiş Sadettin Nadir Beyin kızı Azmiye Bozyiğit ile 3 Ocak 1948 yılında üçüncü evliliğini yapmıştır. Eskişehir'de bulunan Özbek tanıdıklarının tavsiyesi ile tanışan çiftin nişan yüzüklerini de Zeki Velidi Togan takmıştır. Bu evlilikten 7 Temmuz 1950 doğumlu Kürşat adında bir oğlu ve 19 Eylül 1951 doğumlu Süyümbike adlı bir kızı olmuştur. Süyümbike ilkokul birinci sınıftan ikinci sınıfa geçtiğinde aile İstanbul'a taşınmıştır. Oğlu Kürşat bankacı olarak çalışmış ve 1995 yılında vefat etmiştir, çocuğu yoktur.

⁶ Şerafettin Yıldız, “Seydişehir'deki Aksekili ve İbradililer”, *İbradi*, Sayı: 2, Aralık 2015, s. 13.

⁷ Cemal Oğuz Öcal, *Olan Oldu Bizlere*, Beyazıt Matbaası, İstanbul 1960, s. 6. İlhan Egemen Darrendelioğlu adı geçen kitabın başına “Cemal Oğuz Öcal Kimdir?...” başlığıyla bir bölüm yazmıştır.

⁸ Cemal Oğuz Öcal'ın kızı Süyümbike Keten ile 17.02.2021 tarihinde yapılan görüşme.

⁹ Öcal, *Olan Oldu Bizlere*, a.g.e., s. 66.

Kızı Süyümbike Hanım hayattadır ve aile ile ilgili bilgiler kendisinden alınmıştır. Süyümbike Kenet, Metin Kenet ile evlidir. Çiftin bir oğlu, bir kızı ve üç torunu bulunmaktadır.¹⁰ Öcal,

“yurdun değişik yerlerinde; Gümüşhane, Adana ve Konya vilayetlerinin kaza ve köylerinde öğretmen, başöğretmen ve maarif memuru olarak çalıştı. 1943 yılında yazılı ve sözlü imtihanları kazanarak Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümü’ne girdi. 3 Mayıs 1944 yılında Atsız’ın Ankara’da görülen davası sonrasında düzenlenen öğrenci nümayişine katıldığı gerekçesiyle devrin idaresi marifetiyle okuldan uzaklaştırıldı.”¹¹

Yargılanması

Yukarıda belirtildiği gibi bu davada yargılananlarla ilgili yazılan kitap ve makalelerde az söz edilen kişilerden biri Öcal’dır. Aslında bu durum yalnızca Öcal ile de ilgili değildir. Şimdiye kadar dava dosyasına ulaşamamıştır. Bu durum konuyla kitap, makale ve tez yazarların karşılaştığı en büyük güçlük olarak karşımıza çıkmaktadır. Dava ile ilgili Türk Tarih Kurumu’nun arşivinde Askeri Yargıtay’ın tetkik raporu ve temyiz dilekçeleri bulunmaktadır. Savunmalarla ilgili yazılan önemli bir eser olan Yavuz Bülent Bakiler de kaleme aldığı *“1944-1945 İrkçılık-Turancılık Davasında Sorgular Savunmalar”* kitabında bütün savunmaların olmadığına dikkat çekiyor. Adı geçen kitapta 23 sanıktan 14’ünün savunması yer alıyor. Kendisine verilen savunmaların eksik olduğunu gören Bakiler kitabında, bu savunmaları veren Nejdet Sançar’ın eşi Reşide Sançar’ın *“Bizde bu kadar.”* dediğini yazıyor. Bakiler bu işin takipçisi olduğunu ancak kendisine resmi kanallardan dosyaların olmadığını söylediğini yazıyor. Bakiler 1944 yılında yargılananların, yakınları ile temasa geçmesi sonucu elindeki dosyalara ek olarak Fethi Tevetoğlu’nun kızı Filiz Tevetoğlu Ortaç’tan babasına ait dosyayı ve o dosya içinde Zeki Velidi Togan’a ait dosyaya ulaşabiliyor. Yavuz Bülent Bakiler *“Öcal’ı tanımadığını ve ailesi ile de görüşmediğini söyledi.”¹²* Öcal’ın kızı Süyümbike Kenet’te *“annem, Bakilerle görüşseydi bana söylerdi”* diyerek aile ile görüşülmediğini dile getirdi.¹³ Bakiler bunlardan bağımsız olarak adı geçen kitabında o yıllarda yaşananlar için; *“1944 yılında, İstanbul’da Bir Numaralı Sıkıyönetim Mahkemesi’nde görülen utanç yüklü bir davanın özeti gibidir. Bazı vatansever kişiler, 1944 yılında suç işledikleri, suçlu oldukları için değil; Türk oldukları, Türkçülük idealine aşkla bağlandıkları için büyük zulümlerden, işkencelerden geçtiler. O dava ile Sovyetler Birliği’ne şirin gözükme istediler.”¹⁴* diyor. Mahkemeyi eski yazı ile kaydeden Nejdet Sançar’ın günlüklerini *“1944 İrkçılık-Turancılık Davası Mahkeme Günlükleri”* adıyla Bozkurt Yayınevi 2019 yılında yayınlamıştır. Kitabı yayına

¹⁰ Cemal Oğuz Öcal’ın kızı Süyümbike Keten ile 23.01.2021 tarihinde yapılan görüşme.

¹¹ Öcal, *Olan Oldu Bizlere, a.g.e.*, s. 7.

¹² Yavuz Bülent Bakiler ile 03.03.2021 tarihinde yapılan görüşme.

¹³ Cemal Oğuz Öcal’ın kızı Süyümbike Keten ile 17.02.2021 tarihinde yapılan görüşme.

¹⁴ Yavuz Bülent Bakiler, *1944-1945 İrkçılık-Turancılık Davasında Sorgular Savunmalar*, Edebiyat Vakfı Yayınları, I. Baskı, İstanbul 2010, s. 7-8.

Serkan Akgöz hazırlamış. Akgöz'ün belirttiği gibi 8 Kasım 1944-19 Ocak 1945 arasındaki olaylara ait defterler mevcut değildir. Kitapta bazı sanıklarla birlikte Öcal'ın savunmasının olmadığı da belirtilmektedir.¹⁵

Konu ile ilgili Hayri Yıldırım tarafından yazılan “3 Mayıs 1944 Irkçılık Turancılık Davası” adlı kitapta da dava dosyasının olmadığına dikkat çekiliyor.

Hayri Yıldırım adı geçen kitabında Öcal ile Atsız'ın nasıl tanıştıklarından ve sonraki ilişkilerinden bahsetmektedir. Öcal, Atsız ile 1938'de mektupla 1939'da ise İstanbul'da evine giderek tanışmıştır. 1942 yılında İstanbul'a geldiğinde Atsız'ın daveti üzerine bir haftayı onun evinde geçirmiştir. Atsız 1944'de Ankara'ya geldiğinde 25 Nisan - 9 Mayıs 1944 tarihleri arasında Sebat Otel'de kaldığında Öcal'da onunla birlikte kalmıştır.¹⁶ Atsız, 25 Nisan'da duruşma için Ankara'ya geldiğinde “*istasyonda başlarında Cemal Oğuz Öcal'ın bulunduğu bir öğrenci kitlesinin kendisini hararetle karşıladığını ve bundan sonra Sebat Oteli'ne gittiğini, duruşmalar sırasında da aynı ilginin devam ettiğini*” 4 Mayıs 1944 tarihli mektupta yazdığı gibi daha sonra mahkemedeki ifadesinde de dile getirmiştir.¹⁷

Gerek Nejdet Sançar'ın gerekse Yavuz Bülent Bakiler'in adı geçen kitaplarında yer alan savunmalarda Öcal ile ilgili hemen hemen aynı ifadelere verilmiş, tapu kadastrodaki toplantıya katıldığı ve Ankara'daki nümayişin düzenleyicisi olarak gösterilmiştir.

Öcal ile ilgili bilgilere bu olaylar içinde yer alan kişilerle ilgili bilgilerden de ulaşabiliyoruz. Ömer Özcan “*Türkçülük*” kitabında Hüseyin Namık Orkun'u ele aldığı bölümde, Orkun'un Ankara'ya duruşmaya gelen Atsız'ı 2 Mayıs'ta evine akşam yemeğine davet ettiğini, Atsız'ın Orkun'un evine Öcal ile birlikte gittiğini yazmıştır.¹⁸

Sabahattin Ali'nin, Atsız'a açtığı “*hakaret davası*” 26 Nisan 1944 günü başlar. Yüzlerce genç, Atsız'ı Ankara tren garında karşılayarak Saman Pazarı'ndaki adliyeye kadar eşlik ederler. İkinci duruşma 3 Mayıs 1944 gününe ertelenir.

3 Mayıs'ta duruşmadaki heyecan ve coşku caddeyi dolduran kalabalığa da intikal etmiştir. O gün “*Bir arada fotoğrafınızı çekelim.*” diyenlerin emniyet mensubu olduğunu, gençler tutuklandıktan sonra anlayabilmiştir.¹⁹

Siyasi iktidar önceden hazırladığı, Türk milliyetçisi olarak bilinen önemli fikir adamlarının da aralarında bulunduğu bir grubu tutuklamak için aradığı bahaneyi 3 Mayıs gösterisiyle bulmuş, milliyetçiliğe karşı yürütülen haçlı seferlerinin öncü kadroları İsmet İnönü, Hasan Ali Yücel, Falih Rıfıkı Atay ve Nevzat Tandoğan harekete geçmişlerdir.²⁰

Yücel, Atay ve Tandoğan 3 Mayıs günü yapılan nümayişi İnönü'ye ileterek ve gençlerin Çankaya köşkünün ilerlediğini söylemeleri üzerine İnönü telaşa

¹⁵ Nejdet Sançar, *1944 Irkçılık-Turancılık Davası Mahkeme Günlükleri*, Hazırlayan: Serkan Akgöz, Bozkurt Yayınları, İstanbul 2019.

¹⁶ Hayri Yıldırım, *3 Mayıs 1944 Irkçılık Turancılık Davası*, Togan Yayıncılık, İstanbul 2015, s. 366, 368.

¹⁷ Hayri Yıldırım, *3 Mayıs 1944 Irkçılık Turancılık Davası, a.g.e.*, s. 374; Nihal Atsız'ın 5 sıra nolu 4 Mayıs 1944 tarihli mektubu.

¹⁸ Ömer Özcan, *Türkçülük, a.g.e.*, s. 328.

¹⁹ Reha Oğuz Türkkkan, *Tabutluktan Gurbete*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1975, s. 47.

²⁰ Ömer Özcan, “Türklüğe Karşı Haçlı Seferi”, *Türk Yurdu*, Yıl: 100, Sayı: 285, Mayıs 2011, s. 52.

kapılır ve muhafız alayını harekete geçirir. Tüm tahriklere rağmen gençler 3 Mayıs günü Çankaya'ya saldırıya geçmeyince Tandoğan'ın emri üzerine atlı ve motosikletli polisler gençlerin önünü keser ve onlara karşı şiddete başvurur. Türkçü gençler ve gençleri alkışlayan halk, devlet terörüne maruz kalır.²¹

Osman Yücel Serdengeçti'nin anılarına göre Öcal kendisiyle birlikte 3 Mayıs 1944'te gözaltına alındı. Onlar gözaltında iken Atsız'ın 9 Mayıs'ta duruşması vardı. Haberleri, dışarıda olan arkadaşlarından alırlar.²² Atsız mahkûm edilmiş, sicili temiz olduğu için cezası ertelenmiştir.²³

Artık kimse Atsız-Sabahattin Ali davasıyla ilgilenmiyordu. Milliyetçiler tek tek tutuklanmaya başlamıştı. Serdengeçti'ye göre; "3 Mayıs 1944 hadisesinde, mukaddes cepheye karşı harp eden üç düşman, 'ittifak-ı müselles': Hasan Âli Yücel bu harekâtın sinsice politika tarafını, Nevzat Tandoğan jandarmalığını, Falih Rifki Atay propagandasını yapıyordu."

Ankara Valisi Tandoğan maiyeti ile birlikte Emniyet'e gelerek Öcal'a "Gazeteleri okuyor musun Cemal?" diye sorunca "Okuyorum; hepsi yalan, Türk gençliğine iftira ediyorlar." Vali sonra Serdengeçti'ye dönerek "Sen?", "Okuyorum, baştan başa iftira ve tezvîr." Vali, Serdengeçti'nin cevaplarına çok kızarak "Sen görürsün serkeş" dedi. Serdengeçti "Hakikaten gördüklerini, gözaltındaki diğer arkadaşlarının imtihanları olduğunu söyledikleri için bırakıldığını Öcal ile ikisinin bırakılmadığını ve ayrı odalara alındıklarını" anlatıyor.²⁴ Serdengeçti²⁵ ve Öcal imtihanlara giremedikleri gibi okulları ile ilişkileri de kesilmiştir.²⁶

Medya bir yerden emir almışçasına Türkçüler aleyhinde yayınlar yapar. Hükümet tarafından kapatılan Orhun dergisinin sahibi Atsız'ın başını çektiği bir çeteden bahsedilerek oluşturdukları gizli teşkilatın Teşkilatı-Esasiye Kanunu'nun aleyhinde davrandıkları iddiası ile Türkçüler tutuklanmaya başlar. Nihal Atsız-Sabahattin Ali arasındaki dava 9 Mayıs günü karara bağlanmıştı. Türkçüler her şeyin çözüldüğünü veya bittiğini zannediyorlardı. Fakat "Çankaya'da Kâbus" daha yeni başlıyordu. Atsız mahkeme çıkışı kaldığı otelde tutuklandı. Reha Oğuz Türkkan İstanbul'dan Ankara'ya geldiği trende tevkif edildi. Orhan Şaik Gökyay, Hüseyin Namık Orkun gibi devlet vazifesi gören Türkçüler önce açığa alındılar, ardından tutuklandılar. Cadı kazanı kaynıyordu. Türkçülerin suçu "hükümeti devirmeye teşebbüs etmek" idi.

Hükümet "Turancı Hareketin" sonunun getirilmesi gerektiğine inanmaktaydı. Yücel Hacaloğlu, 3 Mayıs 1944'te yaşananlarla ilgili kendisiyle yapılan söyleşide:

"3 Mayıs günü yapılan gösteri de bu kanunun güçlenmesine yol açmıştı. 1943'te artık savaşın gidişatından Almanların kaybedeceği belliydi. 1943'te bunun hazırlığı başlamış. Hasan Ali Yücel başkanlığında bir komisyon, dergi ve gazetelerle ilgili bir rapor hazırlamış. O raporda bunların

²¹ Necmettin Sefercioğlu, 3 Mayıs 1944 ve Türkçülük Davası, a.g.e., s. 11.

²² http://devlet.com.tr/makaleler/y181-3_MAYIS_1944_TUFANI_1.html, erişim tarihi: 01.01.2021.

²³ Cumhuriyet, 10 Mayıs 1944.

²⁴ http://devlet.com.tr/makaleler/y181-3_MAYIS_1944_TUFANI_1.html, erişim tarihi: 01.01.2021.

²⁵ Yavuz Bülent Bakiler, Serdengeçti, Yakın Plan Yayınları: 181, İstanbul 2019, s. 53.

²⁶ Cemal Oğuz Öcal, Olan Oldu Bizlere, a.g.e., s. 25.

izleri var. Önceden bir hazırlık yapılmış. 47 kişiyi tespit etmişler bunlar zararlıdır, diye. Bunlar, çok kaliteli, çok popüler adamlar. Onları tutuklamaya cesaret edememişler. Bu 30-35 kişi gözaltına alınıyor. Mahkemede yargılanan, hapse giren 23 kişi. 5'i üniversite öğrencisi, 8'i subay ve yedek subay. Mesela Nihat Sami Banarlı, Peyami Safa, Remzi Oğuz Arık, Tahir Akın Karaoğuz, Mehmet Halit Bayrı, Mükrimin Halil Yinanç, Osman Turan gibi kişileri tutuklamaya cesaret edememişlerdir.”

diyor. Hacıoğlu ile söyleşi gerçekleştirenlerden Serdar Sağlam ve Erdal Aksoy da: “O isimler yargılanmış olsalardı Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucu felsefi yargılanmış olacaktı.” şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.²⁷

Niyazi Berkes de hiç sevmediği İnönü'nün, iktidarı için her şeyi yapabileceğini, İngilizlerin baskısı üzerine Mareşal Fevzi Çakmak ile yardımcısı Orjeneral Asım Gündüz'ü emekliye zorladığı hatta Başbakan Şükrü Saraçoğlu'nu bile tasfiye edebileceğini “Unutulan Yıllar” kitabında yazıyor.²⁸ Berkes yine aynı kitabında; Türkçü ve Turancılara karşı duyduğu derin nefretini saklamaya gerek duymadan 3 Mayıs olaylarının analizini ve tespitini Hacıoğlu'nun tespitine yakın bir şekilde yapıyor: “Hiçbir siyasi ve militer etkinliği olmayan bir profesör, iki toy subay, bir iki öğretmen ve birtakım şüpheli kişiden oluşan bir grup bunca tehlikeli görünmüş de, açıkça Nazilik, Irkçılık, Turancılık doğrultusunda faaliyetleri bilinen Erkilet, Orhan Seyfi, Peyami Safa gibi ünlülere hiç dokunulmamış” demekle aslında tutuklamaların siyasi bir gözdağı olduğunu yoksa tutuklanan kişilerin Cumhurbaşkanı ve rejimini devirecek güce sahip olmadıklarına dikkat çekmektedir.²⁹

“Nihal Atsız'ın tutuklanmasını başka birçok kişinin tutuklanması izledi. Bu kişilerin isimleri Yücel'in başkanlığındaki bir komite tarafından belirlenmişti. Komitenin tespit ettiği ve “Irkçı-Turancı” olarak nitelendirildiği 47 kişinin isminin yer aldığı rapor İçişleri Bakanlığı aracılığıyla İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'na gönderildi.”³⁰

Basında tutuklananların aleyhine yazılar yayımlanmaya başladı, bununla da kalınmadı. Bakanlar Kurulu, 18 Mayıs 1944 günü, Anadolu Ajansı aracılığı ile bir “resmî tebliğ” yayımladı. Bu tebliğde “3 Mayıs'ta gözaltına alınanların üzerinden çıkanlar ve sonra bazı kişilerin evlerinde yapılan aramalar sonucu ulaşılan belgelerle bu kişilerin gizli teşkilat kurdukları ve zararlı fikirlerini yaymak istedikleri anlaşıldığından ve bu durum Anayasa'ya ve Türk Ceza Kanunu'na göre suç olduğundan yetkili makamlar tarafından kanuni takibat yapmak üzere işe el konulmuştur.” deniliyordu.³¹

²⁷ Ömer Özcan - Erdal Aksoy ve Serdar Sağlam'ın yaptığı söyleşi; “Yücel Hacıoğlu ile 3 Mayıs 1944 Üzerine”, *Türk Yurdu*, Yıl: 104, Sayı: 333, Mayıs 2015, s. 45-46.

²⁸ Niyazi Berkes, *Unutulan Yıllar*, Yayına Hazırlayan: Ruşen Sezer, 8. Baskı, İletişim Yayıncılık, İstanbul 2020, s. 296.

²⁹ Niyazi Berkes, *Unutulan Yıllar*, a.g.e., s. 284.

³⁰ Mahmut Goloğlu, *Millî Şef Dönemi (1989-1945)*, Kalite Matbaası, Ankara 1974, s. 249.

³¹ *Aydın Tarihi*, Sayı: 126, 1944, s. 21.

Ertesi günü 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı dolayısıyla Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün yaptığı konuşma da tebliği destekler nitelikteydi: “*Turancılık fikri*”ni zararlı bir fikir, bu fikre inananları da maceraperest olarak niteliyordu. Bu fikri savunanların Türkiye ile komşularının arasının açılmasına neden oldukları gibi genç çocukları ve saf vatandaşları da aldattıklarını ileri sürüyordu. İnönü, vatandaşlara “*Emin olabilirsiniz ki vatanımızı bu yeni fesatlara karşı da kudretle müdafaa edeceğiz.*” diyordu. Böylece açılacak davalar için de zemin hazırlanmış oluyordu.³² 20 Mayıs'ta gazeteler İnönü'nün Nutku'nu manşetten yayınladılar.³³

Bütün bunların yanı sıra Milli Şef İsmet İnönü'nün 19 Mayıs Nutku, Başvekil Şükrü Saraçoğlu'nun bütçe müzakereleri dolayısıyla Büyük Millet Meclisi'nde yapmış olduğu konuşmanın Irkçılık-Turancılık ile ilgili olan kısımları, Maarif Vekili Hasan Ali Yücel'in Maarif Bütçesi'nin müzakeresi dolayısıyla Büyük Millet Meclisi'nde yapmış olduğu konuşmanın Irkçılık-Turancılık ile ilgili olan kısımları, Maarif Vekili Hasan Ali Yücel'in 4 Nisan 1944 tarihinde Maarif Teşkilatı'na yaptıkları tamimi, CHP Genel Sekreteri Memduh Şevket Esendal'in parti teşkilatlarına yaptıkları tamimi ve gazete köşelerinde yayınlanan makalelerin bir kısmı “*İrkçılık-Turancılık*” adı altında Maarif Vekâleti tarafından bir kitap olarak hazırlandı. Bütün okullarda ders kitabı olarak okutuldu.³⁴

“*İrkçılık-Turancılık Davası*” iç ve dış siyasi olaylara göre başlamış ve bitmiştir. Almanya'nın yenileceği anlaşılınca resmî çevrelerde ve basında estirilen bu büyük kasırganın sonunda, gösteriler ve eylemlerle ilgili olarak açılan davanın 1 Numaralı Sıkı Yönetim Mahkemesi'nde görülmesine karar verildi. 165 kişi gözaltına alındı. 23 Türkçü tutuklandı ve mahkemeye sevk edildi. Öcal da tutuklananlar arasındaydı.

Ankara'da ve başka şehirlerde tutuklananlar sıkı yönetim olduğu için İstanbul'a nakledildi. Reha Oğuz Türkkkan'ın yazdığına göre kendisiyle birlikte Öcal'da 22-23 Mayıs 1944'te Ankara'dan İstanbul'a nakledilmiştir.³⁵ Siviller Sirkeci'de, Sansaryan Han'daki İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde bulunan hücrelere, askerler Tophane'deki Askerî Cezaevi'ne konulurlar. Reha Oğuz Türkkkan savunmasından Öcal'ın da elektrikli hücreye götürülüp içinde işkence gören Osman Yüksel gösterilerek “*dinamonun koluna basarsak bülbül gibi ötersin*” denildiğini okuyoruz.³⁶ Türkkkan savunmasında Öcal'ın tabutluklarda işkence görmekle tehdit edildiğini belirtirken Alparslan Türkeş 1944 Milliyetçilik Olayları kitabında “*şair ve öğretmen olan Cemal Oğuz Öcal'da tabutluk işkencelerine tabii tutulmuştu*”³⁷ diye yazmaktadır. Tabutluklar, yani bu korkunç işkence mahalleri İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün üst katında Yeni Nezarethane denilen kısımdaki 19 ve 20 numaralı hücrelerdir ve bu hücrelerin resmi

³² *Ayın Tarihi*, Sayı: 126, Mayıs 1944, s. 27-29.

³³ *Cumhuriyet*, 20 Mayıs 1944.

³⁴ *İrkçılık-Turancılık*, Ankara Maarif Vekâleti, (TİTE) Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları, 1944, s. 35.

³⁵ Türkkkan, *Tabutluktan Gurbete*, a.g.e., s. 42.

³⁶ Yavuz Bülent Bakiler, *1944-1945 İrkçılık-Turancılık Davasında Sorgular Savunmalar*, a.g.e., s. 463.

³⁷ Alparslan Türkeş, *1944 Milliyetçilik Olayları*, Hazırlayan: Selim Yıldız, Berikan Yayınevi, Ankara 2020, s. 87.

ağızlardaki adı “mutena hücre”dir.³⁸ İşkence yuvaları her ne kadar örtülmeye çalışıldıysa da, birçok sanık mahkeme huzurunda ve daha sonra tabutluk işkencelerini anlatmışlardır.³⁹ Ayrıca dava sırasında çeşitli işkencelere maruz kalan sanıkların birçoğu Alparslan Türkeş; “1944 Milliyetçilik Olayları”, Nejdet Sançar; “İsmet İnönü ile Hesaplaşma”, Reha Oğuz Türkkkan; “Tabutluktan Gurbete”, Hikmet Tanyu; “Türkçülük Davası ve Türkiye’de İşkenceler” gibi kitaplarda konuyu ele almışlardır. Nihal Atsız da 1950’de çıkardığı Orkun dergisinde 3. sayıdan itibaren “İrkçılık-Turancılık Davası’nın İç Yüzü” tefrika olarak yayınlanmaya başlamış, ancak yazı dizisi değişik mazeretler gerekçe gösterilerek 61. sayıda bitirilmiştir. Dergi de 68 sayıdan sonra yayın hayatını bitirmiştir.⁴⁰ Yalnızca yargılananlar değil yazarlarda bu konuda kitaplar yazmıştır, yazmaya devam etmektedir. Yine aynı konu ile ilgili şiirler ve makaleler de yazılmıştır. Tutuklulara yapılan işkenceler, Rifat Bali’nin “Tabutluklar, Sansaryan Han ve İki Emniyet Müdürü” kitabında da ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır.⁴¹

Öcal dizelerinde Sansaryan Han’daki tutukluluk günlerinde yaşananları dizelerinde şöyle dile getiriyor:

*“Bin beş yüz mumluk ampul beyinleri delerken,
Bir veremli ülküdaş kan kusar, sendelerken;
Tabanca namlusunu alımızda duyduk biz,⁴²
Neler reva görüldü 23 Türkçü gence,
Anlatmakla tükenmez yaptıkları işkence!..
Titretti gök kubbeyi feryadımız, ahımız,
Bu vatana delice sevmekti günahımız!..
Yüz sürmedik çok şükür kirli namert dizlere,
Koşarken hak yolunda olan oldu bizlere!..
Kaydetmiyor tarihin böyle zorlu bir savaş,
Unutma bu savaşı, ey Türkçü genç arkadaş!.. 23.10.1944.”⁴³*

İrkçılık - Turancılık Davası’nın İstanbul’da Başlaması

7 Eylül 1944 tarihinde Tophane’deki 1 Numaralı Sıkıyönetim Mahkemesi’nde “İrkçılık-Turancılık Davası” başladı. Haftada üç gün görülen, davada Türk Milliyetçileri tam 65 oturum boyunca canlarını fedaya hazır oldukları, devlete kast etmek gibi bir niyetleri olmadığını ispata çalıştılar. Savcının okuduğu son tahkikat kararı, gazetelerde Sıkıyönetim Komutanlığı’nın resmî tebliği: “İrkçılık-Turancılık gayeleriyle gizli cemiyet kurarak millete ve vatana karşı hıyanet hareketine teşebbüs ettiklerinden dolayı tahkikatları mevkufer

³⁸ Mustafa Müftüoğlu, *Çankaya’da Kâbus*, Başak Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2007, s. 113.

³⁹ Çağrı Doksan Çolak, *Türkiye’de Türkçü-Turancı Düşüncenin Kökleri ve İrkçılık-Turancılık Davası*, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Trabzon 2014, s. 174.

⁴⁰ *Orkun*, Sayı: 3, 20 Ekim 1950 - Sayı: 61, 30 Kasım 1951.

⁴¹ Rifat N. Bali, *Tabutluklar, Sansaryan Han ve İki Emniyet Müdürü*, Libra Kitap: 40, İstanbul 2011.

⁴² Cemal Oğuz Öcal’ın kızı Süyümbike Keten de kendisi ile 17.02.2021 tarihinde yapılan görüşme de babasının başına sorgulama sırasında tabanca dayandığını söylemişti.

⁴³ Cemal Oğuz Öcal, *Olan Oldu Bizlere*, Beyazıt Matbaası, İstanbul 1960, s. 78.

(tutuklu olarak) yapılan şahıslar hakkında alınan son tahkikat kararı umumi efkâra aynıyle arz olunur.” şeklinde yayımlanmıştır.⁴⁴

Son tahkikat kararındaki suçlamalar, 18 Mayıs'ta yayımlanan hükümetin tebliğiyle aynıydı.

Son tahkikat kararında genel suçlamalardan sonra 23 sanık ayrı ayrı suçlanmıştır. 3 Mayıs gösterilerinin de Nihal Atsız, Cemal Oğuz Öcal ve Reha Oğuz Türkkân'ın “tahrîk ve teşvîki”; Cebbar Şenel ile Sait Bilgiç'in “tertîp ve tanzim”i ile yapıldığı iddia edildi. Dava sırasında sanıkların aralarında öteden beri olan anlaşmazlıklar da daha ileri boyuta ulaşmıştır. Tutukluların mevcut savunmalarından anlaşıldığı gibi sanıklara ağır işkenceler yapılmış ve hazırlanan ifadeler bazılarının baskıyla imzalatılmıştır. Bu nedenle sanıklar arasında karşılıklı suçlamalar da görülmüştür. Atsız, Öcal'ı kendi aleyhinde ifade vermekle suçlarken⁴⁵ Öcal, Atsız Ankara'ya geldiği zaman kaldığı Sebat otelini kendisinin bulduğunu tutuklandığı için ücreti ödeyemediğini belirtirken Atsız da savunmasında “Ankara gençliğinin bana gösterdiği konukseverliği kendine inhisar ettirmesi: O da bir zühuldür.” diye açıklar.⁴⁶

“İrkçılık-Turanlık Davası'nın avukatı Prof. Dr. Kenan Öner, hazırladığı savunmada; iddianamedeki bütün iddiaları ret ile müvekkillerinin millet, vatan, devlet ve cumhuriyete bağlı olduklarını, asıl endişelerinin kuruluşlara komünist sızmaları önlemek olduğu üzerinde durdu.”⁴⁷

Toplam 23 sanığın yargılandığı dava 29 Mart 1945 tarihinde sonuçlandı. Bazı sanıklar beraat etti. Bazıları değişik cezalara çarptırıldı. Öcal da 11 ay hapis cezası aldı.⁴⁸⁻⁴⁹ Öcal ve diğer sanıklar davayı temyize götürmüştür. Öcal, 24.05.1945 tarihli ve tek temyiz raporunda sadece beraatını istemiştir.⁵⁰ Öcal'ın 24.05.1945 tarihli temyiz dilekçesinde hükmün hangi noktalarına itiraz ettiğini göstermemiş olduğu için temyiz talebi reddedilmiştir.⁵¹ Öcal, 25.04.1945 tarihinde esas temyiz raporunu mahkemeye sunmasına rağmen ek temyiz raporu vermemiştir. Bu nedenle esas temyiz raporunda hakkında verilmiş olan kararın hangi hükmüne itiraz ettiği belirtilmemiştir. Bu nedenle mahkeme bu temyiz talebini reddetmiştir.⁵² Alınan kararlar savcılık tarafından sanıklara tebliğ edilmiş, bu kararlarda sanıkların talepleri reddedilmiş olmakla birlikte mahkeme bir ara karar alarak, duruşma isteklerini kabul etmiş ve duruşmanın da 16 Ekim 1945 Salı günü saat 15:00'de yapılmasına (7 Ağustos 1945 tarihinde) karar vermiştir.

Öcal'ın Adli Amir'in temyiz dilekçesine karşı sunduğu 3 Eylül 1945 tarihli dilekçesinde “Sıkıyönetim Komutanlığı'nın yazılarında söz konusu olan husus-

⁴⁴ Tanin, 8 Eylül 1944.

⁴⁵ Hayri Yıldırım, 3 Mayıs 1944 İrkçılık Turanlık Davası, a.g.e., s. 362.

⁴⁶ Yavuz Bülent Bakiler, 1944-1945 İrkçılık-Turanlık Davasında Sorgular Savunmalar, a.g.e., s. 102.

⁴⁷ Süleyman Kocabaş, 1944 Türkçülük-Turanlık Olayı, Vatan Yayınları, İstanbul 2008, s. 75.

⁴⁸ Son Posta, 30 Mart 1945.

⁴⁹ Tanin, 30 Mart 1945.

⁵⁰ TTK, 25/6-1B, Belge No: 202, s. 134.

⁵¹ TTK, 25/6-1B, Belge No: 251, s. 172.

⁵² TTK, 25/6-1B, Belge No: 202, s. 134.

lar benim için asla yerinde değildir.” demiştir. “Kendisinin Irkçılık ya da Turancılık ile yargılanmadığını ve bu konu yüzünden sanık olmadığını belirterek, sadece Ankara nümayişi yüzünden sanık bulunduğunu açıklamıştır. Bu arada bir dilekçe ile mahkeme kararının adresine gönderilmesi için hem iadeli posta ücretini, hem de karar bedelini nakden ve peşinen verdiği halde gerekçeli hükmün bu güne kadar tarafına” gönderilmediğinden yakınmıştır.⁵³

Öcal dilekçesinde, “nümayişin kötü bir düşünce ve niyetle yapılmadığını, milli manevi değerleri korumak ve Ebedi ve Milli Şeflere, onların kurdukları ve kendilerine emanet ettikleri Türk Cemiyet rejimine, hükümete, Büyük Millet Meclisi’ne bağlı olduğunu toplum için zararlı hale gelmeye başlayan komünistleri protesto etmek amacıyla samimi bir tezahürat olduğunu kendisinin Kemalist bir öğretmen olarak yüzlerce genç yetiştirdiğini belirtmiştir. Öcal ayrıca Ankara nümayişini kendisinin tertip etmediğini asıl düzenleyenlerin Cabbar Şenel ve Said Bilgiç olduğu halde kendisinin aleyhinde şahitlik yapanların verdiği ifadeler yüzünden zor durumda bırakıldığını ve olayın üzerine kaldığını ifade etmiş, Atsız’ın bile gösteri suçundan beraat ettiğini” belirtmiştir. Öcal bu konuda “bu fiil olsa bile Tecemmüt Kanunu çerçevesi içinde düşünülebilir. Böyle basit bir tezahürata katılmamdan dolayı Sıkıyönetim Komutanlığı’nun hakkımda TCK’nun 161. maddesinin uygulanmasını istemesi adaletle ne dereceye kadar uygun olacağını takdirini yüksek Yargıtay’ın yüksek kanaat ve temiz vicdanına bırakıyorum. Bu bakımından kanunsuz ve dayanaksız talebin reddiyle hakkımda beraat kararı verilmesini talep ve istirhamdan ibarettir.” demiştir.

Savcılığın Öcal’ın bu cevap dilekçesi hakkındaki düşünceleri şu şekildedir: “Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından yapılan temyize karşı düşüncelerimizi tebliğ namede açıkça belirtmiş ve istemlerimizi arz etmiştik. Bu defada sanıklardan Öcal tarafından Adli Amirin temyizine karşı gönderdiği cevap tasarısına karşı yapılacak bir işlem bulunmadığı merkezindedir.” Savcılığın bu cevap dilekçesi üzerine 29 Eylül 1945 tarihinde verdiği cevapta Öcal için yapılacak herhangi bir işlem bulunmadığı belirtilmiştir.⁵⁴

Temyiz raporlarının Adli Amirlik sonrası Askeri Yargıtay’da incelenmesi sonucu Askeri Mahkeme 29 Mart 1945 günü kararını açıkladı.⁵⁵ Sanıklardan 10’nu çeşitli cezalara çarptırılırken Öcal da 11 ay hapis cezası aldı. 13 kişi beraat etti.⁵⁶

Mart ayında görülen karar duruşmasından sonra Irkçılık-Turancılık davasıyla ilgili yeni bir gelişme yaşanmıştır. 23 Ekim 1945’te Askeri Yargıtay, Birinci Sıkıyönetim Mahkemesi’nin 29 Mart tarihli kararını bozmuştur. Davanın İkinci Sıkıyönetim Mahkemesi tarafından yeniden görülmesine karar verilmiş ve bütün sanıklar 26 Ekim 1945 tarihinde tahliye edilmişlerdir.⁵⁷

Askeri Yargıtay tarafından İstanbul 2 Numaralı Sıkıyönetim Mahkemesi’ne aktarılmış olan “Irkçılık-Turancılık Davası”, 5 Ağustos 1946’da yeniden başlamıştır.

⁵³ Hayri Yıldırım, 3 Mayıs 1944 Irkçılık Turancılık Davası, a.g.e., s. 476, 490.

⁵⁴ Yıldırım, a.g.e., s. 492-493.

⁵⁵ Son Posta, 30 Mart 1945.

⁵⁶ Tanin, 30 Mart 1945.

⁵⁷ Vakit, 25 Ekim 1945.

Dava 31 Mart 1947’de sona ermiştir. Okunan karar özetinde “3 Mayıs 1944’te yapılan ve davaya konu olan nümayişin, Ankara gençliğinin sırf millî duygularından doğduğu” belirtilmiş ve “Bu nümayiş, millî bir ideolojinin, millî olmayan bir ideolojiye karşı tepkisinden ibarettir.” denilmiştir. Kararda hükümet darbesi kastının bulunmadığı, “mantıken de buna imkân olmadığı” ve iddiaların aksine sanıkların “millî bir gaye için çalıştıkları” belirtilerek bütün sanıkları beraat ettirilmiştir.⁵⁸

Günay Göksu Özdoğan davayı şöyle yorumluyor:

“Bir grup insanın tutuklanarak Irkçılık-Turancılık Davası adıyla açılan davada yargılanmasının siyasi önemi, yalnızca suçlamaların niteliğinden kaynaklanmıyordu. Dönemin özgül siyasi koşulları, sorgulama, tutuklama, temyiz ve temyiz sonrası duruşmalar gibi çeşitli aşamalardan geçen dava sürecinin bütününe damgasını vurmuştur.”⁵⁹

İkinci Dünya Savaşı’nın sonlarına doğru SSCB’nin Türkiye’den taleplerini Türk Büyükelçisi’ne açıkça iletmesi ve 1946’da tek partili dönemin sona ermesi ve çok partili hayatın başlaması da çok önemliydi. İç ve dış siyasetteki bu değişiklikler davanın seyrini etkiledi. Bu gelişmeler sanıkların serbest bırakılmasında önemli rol oynadı.

Bu durumu Nizam Önen “İki Turan” kitabında;

“1944 Irkçılık-Turancılık Davası adıyla bilinen yargılamalar sırasında basın da bu davaya karşı bir kampanya yürütülmüştü. Turancı hareketin Türkiye’de sonu gelmiş görünüyordu. Ancak II. Dünya Savaşı sonrasında Soğuk Savaş’ın başlaması ve Türkiye’nin “sıcak savaş” a girmemesine rağmen bu “soğuk savaş” ta yer alması, aldığı bu yerin de Sovyetler Birliği’nin karşısında olması Irkçılık-Turancılık Davası ile ölen Bozkurtları yeniden diriltecektir.”

diye açıklıyor.⁶⁰

Hikmet Tanyu mahkemeler bittikten sonra işkenceleri yapanların hesap vermesi için Danıştay’a dava açtı.⁶¹

“Kamuran Çuhruk, Ahmet Demir ve Sait Koçak hakkında lüzumu mahkeme kararı oldu. Ayrıca Genelkurmay Başkanlığı da, Bir Numaralı Sıkıyönetim Mahkemesi başkan ve üyeleriyle savcı Kazım Alöç’ün muhakemelerine lüzum görüldü. Bu işkenceleri seçim sürecinde gündeme getiren DP’liler⁶² iktidara geldikten sonra, işkence görenlerden birisi olan Sait Bilgiç’te milletvekili olmasına rağmen işkenceden dolayı ceza alan sorum-

⁵⁸ Cumhuriyet, 1 Nisan 1947.

⁵⁹ Günay Göksu Özdoğan, “Turan” dan “Bozkurt” a, 5. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul 2019, s. 91.

⁶⁰ Nizam Önen, İki Turan Macaristan ve Türkiye’de Turancılık, İletişim Yayıncılık, İstanbul 2005, s. 323.

⁶¹ Uğur Mumcu, Kırkların Cadı Kazanı, a.g.e., s. 70. Açılan bu davayı soruşturan Emniyet Genel Müdür Yardımcısı İhsan Sabri Çağlayangil ve Mülkiye Müfettişi İbrahim Tevfik Kutlar tarafından soruşturmaya gerek olmadığına karar verildi.

⁶² İlhan Darendelioglu, Türk Milliyetçiliği Tarihinde Büyük Kavga, Oymak Yayınları, İstanbul 1976, s. 134.

luları genel af kapsamına alarak affetmişlerdir. 1953 yılında, Isparta milletvekili Sait Bilgiç'in 1944'de milliyetçilere işkence yapanların halen hangi vazifelerde bulduklarına dair soru önergesi vermiş, dönemin Devlet Bakanı Celal Yardımcı, 7 Mayıs 1953 günkü TBMM oturumunda, İstanbul Emniyet Müdürü Ahmet Demir'in halen Emekli Sandığı İdare Meclisi Üyesi Kamuran Çuhruk'un Merkez Valisi, Sait Koçak'ın ise İçişleri Bakanlığı Tetkik Kurulu'nda görevli olduklarını açıklamıştır. Demokrat Parti iktidarı zalimleri cezalandırmak yerine böyle taltif etmiştir.⁶³

Davadan Sonra Yaşadıkları

3 Mayıs 1944 günü başlayan cadı avı sırasında gözaltına alınan Öcal aynı davada yargılanan arkadaşları gibi beraat edinceye kadar ve sonrasında birçok haktan mahrum bırakıldı. Gözaltına alındığı zaman okulla ilişkisi kesildiği için Gazi Eğitim'deki yükseköğrenim hayatına dönemedi. İlkokul öğretmenliğine dönmesine de izin verilmedi.⁶⁴ Bu nedenle,

“Eskişehir’de çıkan Kocatepe gazetesinde yazarlık, Şeker Fabrikası’nda işçi ve Seyitgazi Toprak Mahsulleri Ofisi’nde memurluk yaptı. 1 Ekim 1946 ve 29 Nisan 1947 tarihleri arasında Eskişehir ve Konya Bölge Müdürlüklerinde mümeyyizlik yaptı. 1947’de ilkokul öğretmenliğine dönebildi. Eskişehir’de bir süre öğretmen olarak çalıştıktan sonra 6 Kasım 1959’da kendi isteği ile mesleğini İstanbul’da sürdürdü.”⁶⁵

Eserleri

Öcal daha küçük yaşta halk ve saz şairlerinin ölmez eserleriyle şanlı tarihimizdeki kahramanlık menkıbelerini okumaktan büyük haz duyardı. Bütün şiirlerinde vatan, millet, köy, köylü, okul, çocuk, Türklük, Türkçülük, aşkıyı samimiyetle ve başarıyla dile getirmiştir. Öcal yazı hayatına 1935 yılında Serveti Fünun dergisinde öğrenciyken başladı. Öcal, görevi ne olursa olsun çalıştığı yörelerin güzelliklerini şiirlerine yansıttı. Öcal, *“manzum ve mensur yazılarında asıl imzasından başka Oğuz Fazlıoğlu, Aşık Fedai, C. İncesu ve Uslu Ozan mahlaslarını kullandı.”⁶⁶*

Ülkenin güzelliklerini milli bir sevgiye dönüştürdü. Şiirlerinde ağırlıklı olarak Türkçülük yolundaki duygularına yer verdi. Hece ölçüsünü başarıyla kullandı. Öcal, coşku yüklü şiirleriyle okul çağındaki çocukların milli duygularını kuvvetlendirmek amacıyla seri halinde çocuklar için kitaplar yayınladı.

Millî duyguları terennüm eden şiirleriyle tanınan bir şair oldu. Yurttan Sesler (1939), Türk Geliyor (1944), Ata Sevgisi (1946), Savulun Kızillar, Gençlik Geliyor!: Moskoflara ve Uşaklarına Cevap (1949), Türk Çocuklarına Millî Şiirler (1951), Her Şey Vatan İçin (1953), Kıbrıs’a Seferim Var (1958), Ramazan Şiirleri (1960), Eyüp Sultan’ı Ziyaret (1960), Olan Oldu Bizlere (Hapishane

⁶³ Mustafa Müftüoğlu, *Çankaya’da Kabus*, a.g.e., s. 224-226.

⁶⁴ <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ocal-cemal-oguz>

⁶⁵ Cemal Oğuz Öcal, *Olan Oldu Bizlere*, a.g.e., s. 8.

⁶⁶ Öcal, a.g.e., s. 15.

Şiirleri) (1960), Yavrularımıza Okul ve Bayram Şiirleri (1960), Bir Millet Şahlanıyor (bütün şiirleri 1968), Öğretmenim (1970) gibi kitaplar yazmıştır.

“*Olan Oldu Bizlere*” kitabı diğer kitaplarından biraz farklı bir kitap. Kitabın başında İlhan Egemen Darendelioğlu, “*F. Cemal Oğuz Öcal Kimdir?...*” başlıklı ayrıntılı bir özgeçmiş yazmış. Öcal kendisi de bu özgeçmişten sonra “*Eser Hakında Birkaç Söz*” başlığı ile kitabın niçin yazıldığının cevabını şiirlerin vereceğini belirtmiş ve özellikle 1944 olaylarından bahsetmiş. Kitap altı bölümden oluşuyor. Birinci bölümde “*Ankara Emniyet Müdürlüğü Nezarethanesi*” ile Etimesgut-Pendik treninde yazılan şiirler yer alıyor. İkinci bölümde “*İstanbul Emniyet Müdürlüğü Nezarethanesi*”ndeki 7 numaralı azap hücrelerinde yazılan şiirler var. Üçüncü bölümde “*İstanbul Emniyet Müdürlüğü Nezarethanesi*”ndeki 9 numaralı azap hücrelerinde yazılan şiirler bulunuyor. Dördüncü bölümde “*Tophane Zindanları*”nda yazılan şiirler yer alıyor. Bölümle aynı adı taşıyan şiirden birkaç dize:

“*Beklemeyiz kimseden ne lütf, ne inayet,
İşlemedik çünkü biz ne cürüm, ne cinayet,
(Türklük için Nümayiş) olamaz bir hıyanet,
Tophane Zindanları, Tophane Zindanları!..
Coşturup bizi (Namık Kemal’in) erkek sesi,
Düşmüyor dilimizden (Hürriyet Kasidesi),
Sarsacak temelini bu vatan neşidesi,
Tophane Zindanları, Tophane Zindanları!.. 29/3/1945.”*

Beşinci bölümde hapisneden çıktıktan sonra yazdığı şiirler bulunmaktadır. Altıncı bölümde adı geçen kitabın başında anlattığı gibi kendisine yaşatılanlardan dolayı sorumlu tuttuğu İsmet İnönü için yazdığı “*Sağırnameden*” dolayı 1954 Ramazan ayında hapsedildikten sonra cezaevinde yazdığı şiirleri yer almaktadır.

Kısa zamanda milliyetçi şair olarak tanınan Öcal’ın şiirleri; Orhun, Bozkurt, Gök-börü, Çınaraltı, Tanrıdağı, Bucak, Serdengeçti, Toprak, Türkeli, Büyük Dava, Ocak ve Büyük Türkeli gibi Türkçü gibi milliyetçi dergilerde yayınlandı. Bozkurt ve Gök-börü’de Öcal’ın şiirlerinin yayınlandığı dergiyi çıkaran Reha Oğuz Türkkkan “*Tabutluktan Gurbete*” kitabında da yazmaktadır.⁶⁷

Osman Yüksel Serdengeçti’nin 1947-1962 yılları arasında çıkardığı Serdengeçti dergisinde bütün sayılarda şiirleri çıkan tek şair Öcal’dır.⁶⁸ Serdengeçti, Öcal’ın haftada en az dört şiir yazdığını çok üretken bir şair olduğunu Bakiler’e anlatmıştır.⁶⁹

1 Ekim 1943’te Atsız, Orhun’u, 1934’te yayını durdurulan mecmuanın devamı olarak yeniden yayımlamaya başladığında Öcal’ın şiirleri bu dergi de yine yer almaya devam etmiştir.

Öcal, “*İnkılapçı Gençlik, Akgün, Verim, Ekekon, Selçuk, Yeni Adana, Söz Milletin, Bayrak, Tasvir, Büyük Cihad, Büyük Doğu, Fazilet, Meş’ale, İstikbal, Demokrat Eskişehir gibi gazetelerde de yazmıştır.*”⁷⁰

⁶⁷ Reha Oğuz Türkkkan, *Tabutluktan Gurbete*, a.g.e., s. 466.

⁶⁸ Cemal Kurnaz, *Serdengeçti Şairleri*, Kurgan Edebiyat, Ankara 2016, s. 56.

⁶⁹ Yavuz Bülent Bakiler ile 03.03.2021 tarihinde yapılan görüşme.

⁷⁰ Cemal Oğuz Öcal, *Olan Oldu Bizlere*, a.g.e., s. 13.

Öcal, hem sosyal hem de milli konularla ilgili şiirler yazmıştır. “Öğretmen” şiirinde öğretmenin hiçbir şanı şöhreti olmadığı; herkesi yetiştiren, zaferler kazandıran kişi olduğu anlatılmıştır.

1941 senesinde Adana’nın Kurtkulağı Köyü’nde öğretmenlik yaparken köye ithafen “Köyüm ve Köylüm” şiirini yazmıştır. Adana Halkevi’nin Görüşler adlı dergisinde 1941 senesinde yayınlanan bu şiirde köylünün sosyal hayatı, kendisinin de köylü olduğunu belirterek “*kurban olsun canım yurdumun efendisine*” diyerek bitirmiştir.

“*Atamız ve Cumhuriyet*” şiirinde de Atatürk’ü ve Cumhuriyet’in kuruluşunu övmektedir.⁷¹ Lozan’i öven şiirler de yazmıştır.

Mareşal Fevzi Çakmak’ın ölümü üzerine 12 Nisan 1950’de Eskişehir’de “*Aziz Mareşal’e*” şiirini yazmıştır.

Genel olarak milli duyguları çok coşkulu bir şekilde dile getiren şiirler yazan Öcal, zaman zaman kişileri sert eleştiren şiirler de yazmıştır. Ahmet Emin Yalman’ın 22 Kasım 1952’de Malatya’da maruz kaldığı suikast girişiminden sonra Yalman’ı eleştiren bir şiir yazmıştır.⁷²

İsmet Paşa’ya hitaben de oldukça ağır bir dille yazdığı “*Sağırname*” de bulunmaktadır.⁷³ 1952 yılında yazdığı ve Serdengeçti dergisinde yayınlanan bu şiirden sonra İnönü’ye hakaretten hakkında dava açılmış ve üç ay hapis yatmıştır.⁷⁴ Daha sonra “*Müdafaaaname*” adı altında kendilerine yapılan hak-sızlıkları dile getiren bir yazı kaleme almıştır. Gerçi yalnızca Öcal değil “*İrkçılık-Turancılık Davası*”nda yargılanan birçok kişi daha önce temas ettiğimiz gibi kendilerine yaşatılan acılardan dolayı hak etmedikleri bu işkencelerin sorumlularına karşı duydukları öfkeyi dile getiren başka yazılar da yayınlamışlardır.

“*Mevlanasız hayal boştur, hülya boş, Mevlanasız Konya boştur, dünya boş!*”⁷⁵ diyen Öcal, Konya için “*Selam*”, doğum yeri olan Seydişehir için de “*Seydişehir Destanı*”nı yazmıştır. Seydişehir’de bir caddeye adı verilmiştir.

“*Öcal ateşli bir şair ve değerli yazarlığının yanında kitleyi coşturmasını bilen bir hatipti. Özellikle 1947-50 yılları arasında Eskişehir’de Halkevi Konferans salonunda, gerekse milli bayramlarla mitinglerde söylediği heyecanlı ve pervasız konuşmalarıyla herkesi heyecanlandırmıştır. Öğretmen okulunda öğrenciyken Halkevlerinde çeşitli görevler almıştır. Eskişehir Halkevi Dil ve Edebiyat Şubesi Reisi bulunduğu 1947-50 yılları arasında en faal olduğu ve Türkçülüğe en çok hizmet ettiği devre olmuştur. Türkçüleri anma günleri düzenlemiştir. Rıza Nur ve Nihal Atsız’dan Halkevlerinde ilk defa bahseden Öcal olmuştur. Öcal birçok faydalı dernekte de görev almıştır. Yunus Emre’nin mezarının nakli sırasında Yunus Emre Derneği kâtabi sıfatıyla 6 Mayıs 1948’de bu programı yapmış ve dönemin valisi Danış Yurdakul’a kabul ettirmiştir.*”⁷⁶

⁷¹ Cemal Oğuz Öcal, *Ata Sevgisi*, Yıldız Matbaası, Eskişehir 1946, s. 3.

⁷² http://www.rifatbali.com/images/stories/dokumanlar/bir_donmeye.pdf

⁷³ Cemal Oğuz Öcal, “Sağırname”, *Serdengeçti*, 6. Cilt, Sayı: 19-20, Ankara 1952, s. 4.

⁷⁴ Cemal Oğuz Öcal’ın kızı Süyümbike Keten ile yapılan 23.01.2021’de yapılan görüşme.

⁷⁵ Cemal Oğuz Öcal, “Mevlanasız”, *Toprak*, Sayı: 61, Yıl: 5, Cilt: 5, 1 Aralık 1959, s. 16.

⁷⁶ Cemal Oğuz Öcal, *Olan Oldu Bize*, a.g.e., s. 15-17.

Başkalarına şiirler yazan Öcal için bir mersiye de kendisi gibi milliyetçi bir şair olan Arif Nihat Asya tarafından O'nun adına yazılmıştır.

“Arif Nihat, yakın arkadaşlarından Öcal’ın mücadelecisi, sabırlı kişiliğine dikkat çeker. Onun dünyada huzur bulmadığını belirtir. Ölümü onun için huzura açılan bir kapı olarak addeder: Şimdi -garip gerip- sana bir yandan ‘Dön yine feyzini saç, Cemal Oğuz!’ derken, düşünüp, bir yandan diyoruz: ‘Bu nankör dünyadan kaç, Cemal Oğuz!’ Ki az didinmedin... artık, huzurun büyük kapısını aç, Cemal Oğuz!”⁷⁷

Ömrünü inandığı Türkçülük davasına adanmış Öcal karaciğer rahatsızlığından 1971 yılında İstanbul’da hayatını kaybetmiştir. İstanbul’daki Sakız-ağacı Mezarlığı’na defnedilmiştir.

Sonuç

Cemal Oğuz Öcal’ın hayatının seyri 3 Mayıs’taki nümayişten sonra gözaltına alınması ve sonraki süreçte tutuklanmasıyla değişmiştir. Öcal Gazi Eğitim’den ilişigi kesildiği için yükseköğrenimine devam edemedi. İlkokul öğretmenliğine dönmesine de izin vermedikleri için geçimini sağlamak amacıyla mesleği dışındaki işlerde çalışmak zorunda kaldı. Yazdığı şiirler ve yazılarıyla milli duygularını dile getirmeye devam etti.

Öcal’ın da yargılandığı “*İrkçilik-Turancılık Davası*” bugün bile tartışılmaya devam etmektedir. Çünkü davaların başlaması da bitirilmesi de hukuki değildir. Sanıkların tutuklanması gibi serbest bırakılması da iç ve dış olaylara bağlı olarak gelişme göstermiştir. Yani tutuklamalar hukuki değil siyasetidir. Türkçü-Turancuların 1941 yılındaki faaliyetleri ile 1944 yılındaki faaliyetleri arasında hem ideolojik hem de davranış olarak bir fark bulunmuyordu. Faaliyetleri her zaman dergi, broşür ve kitap çıkarmaktan ibaretti. 1941 yılında sosyal, siyasal ve ekonomik açıdan çok güçlü değillerdi. 1944 yılında da bu konularında değişen bir şey yoktu. Kurgulanmış bir davaydı. Bir oyun gibi sahneye kondu, şartlar değiştikçe biçilen roller değişti. Aslında değişen uluslararası güç dengesi idi. Yani “*konjonktür gereği idi*”. Bu konjonktür gereği “*olmayan suçlarla*” yargılandılar. Davada yargılananlar çektikleri maddi-manevi bütün bu sıkıntılara rağmen beraat ettikten sonra daha önce yaptıkları gibi seslerini yayın yoluyla duyurmaya devam ettiler. Gelecek kuşak Türkçüler içinde önemli bir birikim oluşturdular.

Kaynaklar

Ayn Tarihi, Sayı: 126, Mayıs 1944.

Yavuz Bülent Bakiler ile 03.03.2021 tarihinde yapılan görüşme.

BAKİLER, Yavuz Bülent: *1944-1945 İrkçilik-Turancılık Davasında Sorgular Savunmalar*, Edebiyat Vakfı Yayınları, I. Baskı, İstanbul 2010.

_____: *Serdengeçti*, Yakın Plan Yayınları: 181, İstanbul 2019.

BALİ, Rifat N.: *Tabutluklar, Sansaryan Han ve İki Emniyet Müdürü*, Libra Kitap: 40, İstanbul 2011.

⁷⁷ Mehmet Tat, “Ayrılığın Mısralara Dökülmüş Hali: Arif Nihat Asya’nın Mersiyeleri”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 42, Şubat 2016, s. 390.

BERKES, Niyazi: *Unutulan Yıllar*, Yayına Hazırlayan: Ruşen Sezer, 8. Baskı, İletişim Yayıncılık, İstanbul 2020.

Cemal Oğuz Öcal'ın kızı Süyümbike Keten ile 17.02.2021 tarihinde yapılan görüşme.

Cemal Oğuz Öcal'ın kızı Süyümbike Keten ile 23.01.2021 tarihinde yapılan görüşme.

Cumhuriyet, 1 Nisan 1947.

Cumhuriyet, 10 Mayıs 1944.

Cumhuriyet, 20 Mayıs 1944.

ÇOLAK, Çağrı Doksan: *Türkiye'de Türkçü-Turanlı Düşüncenin Kökleri ve Irkçılık-Turanlılık Davası*, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Trabzon 2014.

DARENDELİOĞLU, İlhan: *Türk Milliyetçiliği Tarihinde Büyük Kavga*, Oymak Yayınları, İstanbul 1976.

GOLOĞLU, Mahmut: *Milli Şef Dönemi (1989-1945)*, Kalite Matbaası, Ankara 1974.

http://devlet.com.tr/makaleler/y181-3_MAYIS_1944_TUFANI_1.html, erişim tarihi: 01.01.2021.

http://www.rifatbali.com/images/stories/dokumanlar/bir_donmeye.pdf

İrkçılık-Turanlılık, Ankara Maarif Vekâleti, (TİTE) Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları, 1944.

KOCABAŞ, Süleyman: *1944 Türkçülük-Turanlılık Olayı*, Vatan Yayınları, İstanbul 2008.

KURNAZ, Cemal: *Serdengeçti Şairleri*, Kurgan Edebiyat, Ankara 2016.

MUMCU, Uğur: *40'ların Cadı Kazanı*, um:ag Vakfı Yayınları: 22, 26. Baskı, Mart 2019, Ankara.

MÜFTÜOĞLU, Mustafa: *Çankaya'da Kâbus*, Başak Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2007.

Orkun, Sayı: 3, 20 Ekim 1950 - Sayı: 61, 30 Kasım 1951.

ÖCAL, Cemal Oğuz: "Mevlanasız", *Toprak*, Sayı: 61, Yıl: 5, Cilt: 5, 1 Aralık 1959.

_____ : "Sağırname", *Serdengeçti*, 6. Cilt, Sayı: 19-20, Ankara 1952.

_____ : *Ata Sevgisi*, Yıldız Matbaası, Eskişehir 1946.

_____ : *Olan Oldu Bizlere*, Beyazıt Matbaası, İstanbul 1960.

ÖNEN, Nizam: *İki Turan Macaristan ve Türkiye'de Turanlılık*, İletişim Yayıncılık, İstanbul 2005.

ÖZCAN, Ömer - AKSOY, Erdal - SAĞLAM, Serdar: "Yücel Hacıoğlu ile 3 Mayıs 1944 Üzerine", *Türk Yurdu*, Yıl: 104, Sayı: 333, Mayıs 2015.

ÖZCAN, Ömer: "Türklüğe Karşı Haçlı Seferi", *Türk Yurdu*, Yıl: 100, Sayı: 285, Mayıs 2011.

_____ : *Türkçüler*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2020.

ÖZDOĞAN, Günay Göksoy: *"Turan"dan "Bozkurt"a*, 5. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul 2019.

SANÇAR, Nejdet: *1944 İrkçılık-Turanlılık Davası Mahkeme Günlükleri*, Hazırlayan: Serkan Akgöz, Bozkurt Yayınları, İstanbul 2019.

SEFERCİOĞLU, Necmeddin: *3 Mayıs 1944 ve Türkçülük Davası*, Türk Ocakları Ankara Şubesi Yayınları: 43, Araştırma Dizisi: 8, Boyut Tan Matbaacılık, Ankara 2009.

Son Posta, 30 Mart 1945.

Tanin, 30 Mart 1945.

Tanin, 8 Eylül 1944.

Tanin, 30 Mart 1945.

TAT, Mehmet: "Ayrılığın Mısralara Dökülmüş Hali: Arif Nihat Asya'nın Mersiyeleri", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 42, Şubat 2016.

TTK, 25/6-1B, Belge No: 202.

TTK, 25/6-1B, Belge No: 251.

TÜRKEŞ, Alparslan: *1944 Milliyetçilik Olayları*, Hazırlayan: Selim Yıldız, Berikan Yayınevi, Ankara 2020.

TÜRKKAN, Reha Oğuz: *Tabutluktan Gurbete*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1975.

Vakit, 25 Ekim 1945.

YILDIRIM, Hayri: *3 Mayıs 1944 İrkçılık Turanlılık Davası*, Togan Yayıncılık, İstanbul 2015.

YILDIZ, Şerafettin: "Seydişehir'deki Aksekili ve İbradılılar", *İbradı*, Sayı: 2, Aralık 2015.

Extended Abstract

A Portrait From Turkism Judgments: Cemal Oguz Ocal

This article, discusses about Cemal Oguz Ocal whom tried in the court that goes in the history books as “*Racism-Pan Turkism Case*”. A study has been conducted regarding Ocal’s; birth, family life, education, career and his trials from 1944 to 1947. Later on, in the article his life after his sentencing and literature works will be mentioned. Ocal was born in Incesu Village of Seydisehir. He graduated from a Teaching School. He taught for a while, doing so he also wrote poems filled with national feelings. His poem and writings were not only limited with that, but also included introducing the places he had taught in. Later on, he was admitted to Gazi University Department of Pedagogy. During his student times, he got arrested for his involvement in 3 May 1944 incidents. This court was continued with the insignia “*Racism-Pan Turanism*” in Istanbul. They were charged with attempting a coup against the government. In Istanbul at Sansarian Han they were tortured in what’s called “*coffin places*”. Ocal was sentenced with 11 months in prison. After the case being dropped by the higher court, they were released. Ocal was not able to get back to teaching immediately. To get on with his living he worked in different jobs. Meanwhile doing so, he continued to write about his idea; Turkism, and publishing literature as well. He passed away in 1971 in Istanbul. In the quick picture of this biography it is almost inevitable to mention events occurred or the others that has been persecuted as well. In order to search about these subjects, first works of the Ocal, who is a teacher and a poet, has been analyzed. In his books in addition of social subjects it has been noticed that he wrote about Turkism, love of homeland and nation. Ocal’s book named “*Olanlar Oldu Bize*” is differs from his other works by being not only a poem book. In the first pages of the book a detailed biography of the Ocal written by Darendelioglu Ilhan Egemen exists. Also, he himself in the very same book gives a short mention about the difficulties he has gone through as well. The poems in the book mentions about the time he had spent in the jail which is a difference from the other poem books he has written. Conducting the study regarding the subject, excluding the books written by Ocal, works of whose stood trial in 1944 caused by insults between Atsız and Sabahattin Ali and renamed as Racism-Pan Turkism. During the trials those who suffered from torture and their works, Alparslan Turkes, “*1944 Milliyetçilik Olayları*”; Nejdet Sancar, “*İsmet İnönü ile Hesaplaşma*”; Reha Oguz Turkan, “*Tabutluktan Gurbete*”; Hikmet Tanyu, “*Türkçülük Davası ve Türkiye’de İşkenceler*” also mentions the trial and Ocal. These works as a result has been studied on as well.

Nihal Atsız also with the publishing of his magazine “*Orkun*” in 1950 mentions in several feuillets for a while about the trials titled “*İrkçılık-Turancılık Davası’nın İç Yüzü*”. His articles stopped being published shortly, caused by various excuses. Another work, a diary written by Nejdet Sancar, published by “*Bozkurt Yayinevi*” titled “*1944 İrkçılık-Turancılık Davası Mahkeme Günlükleri*” in 2019. The editing of the book conducted by Serkan Akgöz. Akgöz notes that the events occurred between the dates November 8 1944 January 19 1945 is not available in the diary. During so these dates, Ocal’s defense and some others are not available are noted in the book. In the defense texts handed to Yavuz Bulent Bakiler by Nejdet Sancar’s spouse Reside Sancar includes only 14 defenses of the 23 who stood trial. Still in today some of the defenses and their filings made by defendants are not available.

As another source, Turkish Institution of History holds the investigative report of the trial in its records. Also, a book, mentions about the documents that addresses the trials, written by Hayri Yildirim published with the title “*3 Mayıs 1944 İrkçılık-Turancılık Davası*”. These sources cited and mentioned in the study arrives at an agreement, regardless of the political view of their authors, that “*Racism-Pan Turkism*” case is a political case and the cause of this case is thought to be, politics followed by the Turkish Government in order not to enter as a side in World War II.

Turkey showed a great effort in order not to be a side in the World War II. The balance politics followed by Turkey changed its path according to the situation of the war and possible victor in time. In this context, a display of sympathy and tolerance shown to the Turkist-Pan Turkism movements made by press. Later in the war when the calendars showed the year 1944 with the fall of communication between Nazi Germany these movements are started to get purged by the Turkish government. Nazi Germany’s defeat in the city of Stalingrad was a clear sign of the incoming loss. Following this outcome, the Turkish governors first started trials against the Turkist “*Sağ Gruplar*” (Rightist Groups) and later on against the “*Sol Gruplar*” (Leftist Groups). The magazines published by Turkist Groups purged and the steps that will lead to the case “*Racism-Pan Turkism*” has been set. With the court opened by Sabahattin Ali to Nihal Atsız accusing him of insultation the government acted upon. Atsız, has been arrested in the result of this trial even though his sentence was suspended to another time. In another event during the trial, those who conducted demonstrations, has been dispersed and retrieved of their right to demonstrate. Even some of them has been took under custody for provocative acts. The demonstrators in an unexpected turn of events received

an inconceivable harsh feedback from the cabinet lead by President İsmet İnönü. In following days this commentaries and feedbacks converted themselves to a campaign of false and unsupported accusations. Arrests has been made across the country. Though the founding politic of the republic was Turkism following up these events, a radical change of politics has been made that to follow “*judge Turkists*”. Arrested in different cities, Turkists has been gathered in İstanbul and accused of false and fake crimes related to demonstrations of May 3rd 1944. For their false accusations they have been questioned and sentenced under torture conditions.

Even though in the end, all their charges dropped, series of unending torture, false accusations and long jail sentences left marks physically and morally on them. Some cruelties even continued after their innocence was proved as well. These can be exemplified as lengthy process of returning to their duties, demotions and assignments made to remote places as exiles. They continued to make their voice and struggles to be heard by publishing works and magazines as they have made before. Doing so they have created a rich amount of literature for future generations of Turkists. In this article Cemal Oğuz Ocal, one of the major contributors of creating this literature and who stood trial in the “*Racism-Pan Turkism*” case is studied.